

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Solella de les Monges
Alçada: 273

Coordenades:

Latitud: 41.69901
Longitud: 1.88554
UTM Est (X): 407269
UTM Nord (Y): 4616959

Classificació

Número de fitxa 08182 - 76
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX

Estat de conservació Regular

Notes de conservació: La barraca ha sofert algunes intervencions poc afortunades, de reblat d'esquerdes amb ciment, tant a l'interior com a l'exterior. Cal una bona desbrossada i neteja de l'entorn immediat, que a més d'arneres en mal estat, hi ha moltíssims bidons de plàstic i cartrons mig desfets escampats una mica per tot arreu.

Protecció Inexistent

Accés Difícil

Ús actual: Sense ús

Titularitat Privada

Titular: 08181A002000320000OU

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch

Data de registre de la fitxa: dg., 31/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al capdamunt d'unes terrasses de conreu abandonades, d'olivera i ametller, a la Serra de Cal Nis, en el vessant sud de la Solella de les Monges. Al costat hi ha un rocar explotat antigament com a pedrera. Està envoltada d'arbres fruiters mig morts. Davant de la façana sud i al costat de la façana orientada al nord-oest, està ple d'arneres o ruscs d'abelles. Té una parra que s'enfila per una pèrgola de ferro, per donar ombra a l'estiu. És de planta quadrangular, i mesura cinc metres de costat. Està aixecada parcialment damunt d'una solera de pedra i excavada en el marge per la part de llevant. L'eix de la barraca és paral·lel al mur. La cúpula és troncocònica, construïda amb la tècnica de la falsa volta i amb la clau de volta ben visible, que ha estat substituïda per un vidre gruixut collat per la part exterior de la coberta amb ciment. Això permet donar molta claror a l'interior. El cobriment exterior és de terra lligada amb pedruscall i crespínells florits. El voladís de la coberta està ben conservat. El gruix dels murs és de 70 cm. Els brancals o muntants són verticals amb una sola llinda plana de grans dimensions, a la qual se'n sobreposa una segona on s'inicia la construcció de la volta. La porta d'entrada és de fusta folrada amb xapa metàl·lica. Està desplaçada a l'esquerra de la façana perquè una part d'aquesta es troba integrada al mur; mesura 1,70 metres d'alçada per 0,80 metres d'amplada. Disposa de dues obertures, a mena d'espitlleres, a la façana nord-oest, que permeten la ventilació i l'entrada de llum. Per la part exterior s'hi ha col·locat una mosquitera collada amb ciment d'una manera força barroera. No es pot accedir a l'interior de l'estança perquè la vegetació i la terra han bloquejat la porta, la qual cosa significa que ja fa temps que està en desús. El seu interior està ple de quadres de recanvi per les arneres i altres andròmines. Al costat del brancal dret hi ha un banc de pedra, molt ben realitzat que al mateix temps aguanta el marge. La barraca està orientada al sud.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 5866.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta

quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

